

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2015/2016**

JĘZYK POLSKI

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 12 stron (zadania 1- 23).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Odpowiadaj własnymi słowami, chyba że w poleceniu określono inaczej.
5. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
6. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
7. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
8. Rozwiązania innych typów zadań, np. wielokrotnego wyboru, na dobieranie, typu PRAWDA-FALSZ zaznacz w wyznaczonych miejscach w tabeli.
9. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
10. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIWA

--	--	--

Etap: szkolny

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	1	3	1	2	1	1	1	3	1	1	2	3	2	4	2	2	5	3	5	3	1	1	12	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																								

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: 51.

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –
3. Członek komisji weryfikujący pracę –

Barbara Kromolicka¹
ORGANIZUJĄCA SIŁA MIŁOŚCI

1. Papież Jan Paweł II – niekwestionowany autorytet moralny naszych czasów – nieustannie przekonywał, że człowiek, pomimo różnych uwarunkowań politycznych, społecznych, religijnych i kulturowych, ma olbrzymie szanse na samorealizację, na świadomy wybór wartości uniwersalnych, stanowiących podstawę porozumienia i współżycia między ludźmi. W podejściu tym Jan Paweł II podzielał punkt widzenia św. Tomasza z Akwinu [...]
2. W człowieku tkwi ogromny potencjał, który powinien być wykorzystany do tego, by on sam stał się bardziej świadomy swojego człowieczeństwa jako życiowego zadania, by zarówno życie swoje jak i innych ludzi uczynić wartościowym. W tym kontekście szczególne znaczenie w analizie bogactwa człowieczeństwa odgrywa miłość rozumiana jako fundament i źródło działania, budowania wspólnoty oraz kreowania życia społecznego [...]
3. Służba – miłość, jako właściwość ludzkiego gatunku, posiada cechy pierwotne, które implikują² wtórną charakterystykę działalności opiekuńczej i socjalnej. W ujęciu Fromma są to podstawowe składniki wspólne dla wszystkich form miłości, a więc: troska, poczucie odpowiedzialności, poszanowanie i poznanie. Troska wyraża czynne zainteresowanie się losem człowieka poprzez tworzenie warunków dla jego życia i rozwoju. A to oznacza, że troska nie może pozostawać jedynie w postaci deklaratywnej³ i życzeniowej, ale musi przejawiać się w konkretnym działaniu na rzecz dobra tego, o którego się troszczymy [...]
4. Pokora. Sytuacje ludzkie w przestrzeni i czasie, konteksty życia codziennego, a także podstawowe egzystencjalne obszary funkcjonowania człowieka przekonują, że człowiek jest zbyt słaby, by pokonywać wszystkie trudności. Doświadczamy tego szczególnie w sytuacji śmiertelnej choroby czy śmierci osoby nam bliskiej, gdy towarzyszy nam uczucie bezradności i bezsilności. [...] Tak więc pokora w miłości to otwarcie się na drugiego człowieka przy zrozumieniu własnych ograniczeń, szacunek wobec innych i dostrzeganie w nich wartości, to wreszcie realna ocena swoich możliwości i miejsca wobec ogromu zadań życiowych.
5. Cierpliwość i wyrozumiałość. Miłość ułatwia cierpliwe znoszenie się na co dzień, wyrozumiałość dla ludzkich słabości. Dlatego też należy do najwyższej cenionych wartości, a jej utrata najboleśniej nas dotyka. W szczególny sposób miłość ujawnia się w „kontakcie z bólem”, krzywdą, cierpieniem, w każdej sytuacji, gdzie ukazuje się fizyczna, a także moralna niemoc w człowieku. Człowiek kochający nie stawia warunków, przyjmuje drugiego człowieka takim, jaki jest. Wydaje się wręcz, że miłość jest jedyną szczepionką uodporniającą przeciw wchodzeniu w konflikty i moderatorem⁴ zabezpieczającym nas przed tym [...]
6. Czy zatem współczesny człowiek jest zdolny do miłości, która przekracza jego wewnętrzny świat? Czy jest zdolny do dzielenia się miłością, czy jest zdolny do budowania więzi, relacji międzyludzkich na płaszczyźnie miłości? Odpowiedź na te pytania nie jest łatwa ani prosta. Żyjemy przecież w czasie fascynacji jednostką, rozwojem własnej kariery, rozwojem osobistym, bez oglądania się na potrzeby innych. Postawy egocentryzmu szczególnie mocno odzwierciedlają się w zachowaniach ludzi młodych, którzy są dopiero na starcie drogi życiowej. Być może to właśnie ten fakt powoduje, że w walce o swoje społeczne miejsce zmuszeni są oni koncentrować się na własnych sprawach, zwłaszcza na poszukiwaniu własnego, indywidualnie rozumianego szczęścia.

Na podstawie: Barbara Kromolicka, *Organizująca siła miłości*, [w:] *Analiza i Egzystencja 18* (2012).

¹Barbara Kromolicka – profesor Uniwersytetu Szczecińskiego, pedagog społeczny. Interesuje się problemami rodziny i rodzicielstwa.

²implikować – tu: pociągać za sobą, zawierać w sobie

³deklaratywny – ograniczony do obietnicy

⁴moderowanie – łagodzenie napięć

Zadanie 1. (0-1)

Na podstawie akapitu 2. sformułuj zdanie stanowiące tezę artykułu.

.....

Zadanie 2. (0-3)

Autorka artykułu ukazuje różne cechy miłości. Podaj po 2 przykłady postaw ukazujących miłość jako:

a) służbę (na podstawie akapitu 3.)

.....

b) pokorę (na podstawie akapitu 4.)

.....

c) cierpliwość i wyrozumiałość (na podstawie akapitu 5.)

.....

Zadanie 3. (0-1)

Na podstawie akapitu 6. uzasadnij, że odpowiedź na pytania zawarte w podsumowaniu tekstu jest trudna.

.....

Zadanie 4. (0-2)

Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiedniej rubryce literę „I”, jeśli zdanie zawiera informację lub literę „O”, jeśli zdanie jest opinią.

1.	Barbara Kromolicka jest profesorem Uniwersytetu Szczecińskiego.	
2.	Ludzie są w swej istocie dobrzy i dążą do dobra.	
3.	Człowiek potrzebuje miłości w każdym okresie swojego życia.	
4.	Jan Paweł II znał poglądy św. Tomasza z Akwinu.	

Tekst do zadań 5 - 7.

Konstanty Ildelfons Gałczyński
ROZMOWA LIRYCZNA

- Powiedz mi, jak mnie kochasz.
 - Powiem.
 - Więc?
 - Kocham cię w słońcu. I przy blasku świec.
 Kocham cię w kapeluszu i w berecie.
 W wielkim wietrze na szosie i na koncercie.
 W bzach i w brzoźach, i w malinach, i w klonach.
 I gdy śpisz. I gdy pracujesz skupiona.

I gdy jajko roztlukujesz ładnie -
 nawet wtedy, gdy ci łyżka spadnie.
 W taksówce. I w samochodzie. Bez wyjątku.
 I na końcu ulicy. I na początku.
 I gdy włosy grzebieniem rozdzielisz.
 W niebezpieczeństwie. I na karuzeli.
 W morzu. W górach. W kaloszach. I boszo.
 Dzisiaj. Wczoraj. I jutro. Dniem i nocą.
 I wiosną, kiedy jaskółka przylata.
 - A latem jak mnie kochasz?
 - Jak treść lata.
 - A jesienią, gdy chmurki i humorki?
 - Nawet wtedy, gdy gubisz parasolki.
 - A gdy zima posrebrzy ramy okien?
 - Zimą kocham cię jak wesoły ogień.
 Blisko przy twoim sercu. Koło niego.
 A za oknami śnieg. Wrony na śniegu.

Konstanty Ildefons Gálczyński, *Rozmowa liryczna*.
 [w:] *Serwus, Madonna. Wiersze i poematy*. Czytelnik, Warszawa 1987.

Zadanie 5. (0-1)

W jaki sposób o miłości mówi bohater wiersza?

- A. Ze zniecierpliwieniem.
- B. Z dystansem.
- C. Z czułością.
- D. Z niechęcią.

Zadanie 6. (0-1)

Jaką cechę ma miłość, o której jest mowa w wierszu? Zaznacz w tabeli odpowiedź 1) albo 2), a następnie wybierz jedno prawidłowe uzasadnienie spośród A, B, C lub D.

1.	Uczucie jest głębokie,	ponieważ	A.	przejawia się w codziennych sytuacjach.
			B.	sprowadza niebezpieczeństwa na zakochanych.
2.	Uczucie jest płytkie,		C.	trwa niezależnie od zmian pór roku.
			D.	niszczą je powszednie czynności.

Zadanie 7. (0-1)

Oceń poprawność stwierdzeń dotyczących wiersza. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

1.	Utwór należy do dramatu.
2.	Aby opisać swoje uczucia, bohater wiersza używa górnolotnych słów.
3.	O swoim uczuciu opowiada mężczyzna.
4.	Pytania dynamizują przebieg rozmowy.

- A. Tylko stwierdzenia 1. i 3. są poprawne.
- B. Tylko stwierdzenia 2. i 3. są poprawne.
- C. Tylko stwierdzenia 2. i 4. są poprawne.
- D. Tylko stwierdzenia 3. i 4. są poprawne.

Tekst do zadań 8 - 10.

Juliusz Słowacki
KORDIAN

Scena I

Kordian, młody 15–stoletni chłopiec, leży pod wielką lipą na wiejskim dziedzińcu, Grzegorz, stary sługa, nieco opodal czyści broń myśliwską. Z jednej strony widać dom wiejski, z drugiej ogród... za ogrodzeniem dziedzińca staw, pola – i lasy sosnowe.

KORDIAN
zadumany

Zabił się – młody... [...]

KORDIAN
zamyślony, mówi sam do siebie.

Wstyd mi! Starzec zapala we mnie iskrę ducha.
Nieraz z myślą zburzoną w ciemne idę lasy,
Szczęk broni rzucam w sosen rozchwianych hałasy,
Widzę siebie wśród światła czarodziejskich sławy,
Wśród promienistych szyków; szyki wstają z ziemi,
Ziemia wstaje jak miasto odgrzebane z lawy...
Głupstwo... dzieciństwo marzeń... Z myślami takiemi
Nie śmiałybym się wynurzyć przed starców rozsądkiem,
Więc szukam – kogo? sługi, co rozwlekłym wątkiem
Snuje głupie powieści.

Scena II

KORDIAN
Gdzież anioł przeczucia?
Czy przyjdzie? poprowadzi? Więc myśli i uczucia
Trzeba skąpca przykładem, na lata rozłożyć,
I nigdy zmysłów w jednej nie utracić burzy.
Trzeba się dziś zwyciężyć, aby jutra dożyć.
Dziwna ciekawość życia prowadzi w podróży,
A za ciekawość trzeba nieszczęściami płacić,
I nigdy zmysłów w jednej burzy nie utracić...

gwałtownie

Jam je utracił! Boże! zmiłuj się nade mną!

Juliusz Słowacki, *Kordian*. PIW, Warszawa 1987.

Zadanie 8. (0-3)

Na podstawie podanego fragmentu dramatu określ trzy różne funkcje didaskaliów.

a) pierwsza funkcja -

.....

b) druga funkcja –

.....

c) trzecia funkcja -

Zadanie 9. (0-1)

Stary służący, aby rozweselić panicza, opowiada mu trzy historie, które jednocześnie są trzema propozycjami życia. Przyporządkuj treść historii (1, 2 lub 3) do nauki, którą prezentuje (A, B, C, D).

Historia	Nauka
1. Bajka o Janku, co psom szył buty.	A. Konieczność buntu i poświęcenia, możliwość jednostkowego działania.
2. Gawęda o legionście, który służył u boku Napoleona.	B. Umiejętność radzenia sobie w życiu, zawieranie kompromisów, spryt.
3. Opowieść o Kazimierzu.	C. Znaczenie zbiorowej walki o wolność, wiara w zwycięstwo.
	D. Poświęcenie wszystkiego w imię miłości.

Wskaż właściwe przyporządkowanie. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. 1A, 2B, 3C
- B. 1B, 2C, 3A
- C. 1D, 2C, 3A
- D. 1B, 2D, 3A

Zadanie 10. (0-1)

Z czterech pierwszych wersów sceny II wypisz rzeczownik, który składa się wyłącznie z głosek dźwięcznych.

.....

.....

Zadania 11 – 14 dotyczą powieści Krystyny Siesickiej, JEZIORO OSOBLIWOŚCI.

Zadanie 11. (0-2)

Marta często krytykowała zachowanie matki i ojczyma. Podaj 2 przykłady, które potwierdzą, że dziewczyna, mimo młodzieńczego buntu, kochała matkę i 2 przykłady, że ojczymowi zależało na dobrych relacjach z Martą.

a) Marta kochała matkę

.....

.....

.....

b) ojczymowi (Wiktorowi) zależało na dobrych relacjach z Martą

.....

.....

.....

Zadanie 12. (0-3)

Odwołując się do treści książki, uzupełnij tabelę.

problem	bohaterowie, których problem dotyczy	krótki opis problemu zawartego w utworze
konflikt pokoleń		
zazdrość		
trudności w nauce		

Zadanie 13. (0-2)

W powieści mamy do czynienia z dwoma rodzajami narracji. Nazwij je i podaj po dwie cechy każdej z nich.

a) pierwszy typ narracji –

.....

b) drugi typ narracji -

.....

Zadanie 14. (0-4)

Zadedykuj „Jezioro osobliwości” jednemu z rodziców, który szuka wskazówek dotyczących postępowania z nastolatkami.

.....

.....

.....

.....

.....

Teksty do zadań 15 - 16.

Anna Kamińska, PYTANIA DO HIOBA	Wojciech Łuszczkiewicz, WSTAJĘ (piosenka wykonywana przez Grzegorza Hyżego & TABB)
<p>Hiobie zachodzę w głowę co ci pomogło przetrwać jedna setna twoich klęsk nieszczęść chorób zdruzgotałaby każdego można by rzec że zszedłeś na samo dno niedoli gdyby niedola ludzka mogła mieć dno [...]</p> <p>Coś sobie powtarzał gdy cię opuścili wszyscy gdy wszystko straciłeś i łaknąłeś tylko śmierci</p>	<p>Noc w dzień cicho schowała twarz Zupełnie tak bez powodu Twój cień nagle zniknął ze ścian Już wiem, że to mój błąd Już mi siły brak I słyszę swój głos Musi być tak Nie szkodzi, czasem idzie źle Musisz wybrać dziś sam Chyba już wiesz, nie zawsze w plecy wiatr</p> <p>Wstaję, mimo tylu ran I znów do góry głowę</p>

<p>Jak się cierpi tak bardzo jak się żyje z wątrobą poszarpaną z pokąsanym sercem z wstrętem do siebie samego Jak się znosi życie które już nie jest życiem [...]</p> <p>Ale każde pytanie moje milknie w drodze jest jak ręka co by chciała dotknąć twej dłoni i zawisła w pół gestu Boję się poruszyć twój ból zarosły może niby pocisk w ranie</p> <p>Dlaczego zdaje nam się że wiedza tkwi w cierpieniu a nie w radości Może to błąd perspektywy [...]</p> <p>Ty wiesz jak do nieszczęścia zbiegają się ludzie Jest w tym coś więcej od pustej ciekawości Charczącym konającym zemdlonym wydrzeć ich tajemnicę wyszarpać z ich trzewi prawdę śmierci Jak się umiera Tak jak się żyje Najprostszy noszą w sobie to przecucie</p> <p>Hiobie chciałabym cię tylko zapytać o jedno Lecz to pytanie także mogłoby cię zranić [...]</p> <p>A Hiob odwrócił się i szeptał Panie Panie</p> <p style="text-align: right;"><small>Anna Kamińska, <i>Pytania do Hioba</i>. [w:] <i>Dwie ciemności i wiersze ostatnie</i>. Wydawnictwo W Drodze, Poznań 1989.</small></p>	<p>Idę dalej Idę dalej tam gdzie zaprowadzi wzrok Wstaję, mimo tylu ran I lżejszy o połowę Idę dalej Idę dalej sam Nie trzyma mnie tu nic</p> <p style="text-align: right;"><small>Wojciech Łuszczykiewicz, <i>Wstaję</i>. [w:] www.tekstowo.pl</small></p>
---	---

Zadanie 15. (0-2)

Określ prawdziwość zdań dotyczących wiersza Anny Kamińskiej. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F, jeśli jest fałszywe.

1.	W pierwszych słowach poetka zastanawia się, dzięki czemu Hiob przetrwał.	P	F
2.	Poetka bardzo odważnie i bez wahania zadaje Hiobowi wszystkie swoje pytania.	P	F
3.	Ludzkie cierpienie może być lekcją życia.	P	F
4.	Hiob mimo cierpienia nadal szukał pociechy w Bogu.	P	F

Zadanie 16. (0-2)

Z tekstu piosenki wykonywanej przez Grzegorza Hyżego & TABB wypisz wers, który nawiązuje do sytuacji biblijnego Hioba. Uzasadnij swój wybór.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 17. (0-5)

Objaśnij znaczenie podanych związków frazeologicznych.

a) doprowadzić kogoś do białej gorączki

.....
b) myśleć o niebieskich migdałach

.....
c) zapisać się złotymi zgłoskami

.....
d) odłożyć coś na czarną godzinę

.....
e) szara eminencja

.....

Zadanie 18. (0-3)

W podanych zdaniach nazwij stronę czasownika.

a) Sprawca zostanie surowo ukarany.

b) Bardzo boję się małych i hałaśliwych psów.

c) Nie każdy nauczyciel ma doświadczenie w pracy z uczniami.

d) Kąpię się codziennie wieczorem.

Zadanie 19. (0-5)

Określ rodzaj podmiotu w każdym z poniższych zdań.

A. Woda jest jednym z największych bogactw ludzkości.
.....

B. Dawno nie piłam tak smacznej źródlanej wody.
.....

C. W tej rzece systematycznie ubywa wody.
.....

D. Na skutek awarii zamknięto dostęp do zbiorników wody.
.....

E. Woda i ogień są najgroźniejszymi żywiołami.
.....

Zadanie 20. (0-3)

Wykonaj polecenia dotyczące zdania *Moja ciotka Zuzanna została jednogłośnie wybrana przez trzech jurorów na najlepszą kucharkę.*

A. Które z podanych sformułowań jest orzeczeniem?

a) została

b) wybrana

c) została wybrana

d) jednogłośnie wybrana

B. Ile przydawek jest w zdaniu?

a) Jedna.

b) Dwie.

